

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2024-1136

4.12.2024

DNB Livsforsikring AS (Pensjon, Personal)

Livsforsikring/uføredækninger/pensjon

Uførepensjon – foreldelse – tilleggsfrist – nødvendig kunnskap- fel. § 10 nr. 1 – fal. §§ 19-9 og 19-5.

Forsikrede var gjennom tidligere arbeidsforhold omfattet av arbeidsgivers kollektive ordninger med bla. uføredækning/uførepensjon. Hun ble langtidssykmeldt i oktober 2007, og arbeidsforholdet ble avsluttet. I august 2023 fremsatte forsikrede krav om uførepensjon, med dekning tilbake til oktober 2007. Selskapet innvilget uførepensjon under en fripolise og etterbetalte pensjon for en periode på 3 år før kravet ble meldt. Saken reiste spørsmål om deler av kravet om etterbetaling var foreldet, herunder om det var grunnlag for tilleggsfrist etter foreldelsesloven. Nemnda viste til at det fulgte av forsikringsbevis og -vilkår at forsikrede hadde krav på ytelser 12 måneder etter at hun ble sykmeldt i oktober 2007. Forsikringstilfellet inntraff derfor i oktober 2008. Forsikrede meldte krav i august 2023. Terminer som forfalt mer enn 3 år før dette var derfor foreldet. Etter en konkret vurdering uttalte nemnda at det ikke var grunnlag for tilleggsfrist, og det var heller ikke grunnlag for erstatningsansvar for foretaket verken som følge av eventuelle feil fra arbeidsgiver eller uaktsomhet. Foretaket ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede var gjennom tidligere arbeidsforhold omfattet av arbeidsgivers kollektive ordninger med bla. uføredækning/uførepensjon.

Hun ble sykmeldt i oktober 2007, og har vært sammenhengende arbeidsufør etter dette. Da arbeidsforholdet ble avsluttet, orienterte foretaket i brev 6.7.09 om utmelding, og vedla fripolise. Det ble opplyst om forutsetningen om full arbeidsevne:

Et krav for utmelding er at du var helt arbeidsfør per 29. mai 2009. Dersom du ikke var det, må du melde fra til Vital snarest, slik at du ikke risikerer å miste rettigheter du har krav på.

Det ble videre bla. opplyst om adgang å tegne fortsettelsesforsikring:

Ved endt medlemskap i en ytelsespensjonsordning kan du velge å betale selv for å videreføre de pensjonsrettighetene du hadde som medlem (Vital Fortsettelsesforsikring).

(...)

Ønsker du tilbud om Vital fortsettelsesforsikring eller mer informasjon, er du velkommen til å ta kontakt med en av våre kundebehandlere på telefon 05225 eller du kan sende en e-post til kundeservice@vital.no.

Fra den vedlagte fripolisen:

Uførepensjon etter 12 mnd karens til fylte 67 år kr. 18246

(...)

Et krav for utmelding er at du var helt arbeidsfør per 29. mai 2009. Dersom du ikke var det, må du melde fra til Vital snarest, slik at du ikke risikerer å miste rettigheter du har krav på.

I Navs registre er forsikrede registrert med uføretrygd fra juni 2014.

I kontoutskrifter for fripolise per 1.1.10 for 2014 og 2017 fremgikk uføredekningen. I utskrift for 2018 ble det i tillegg opplyst:

Din uførepensjon

Årlig uførepensjon med utbetaling til 1.10.2039 Kr 18.718. Er du langtidssykemeldt eller har nedsatt arbeidsevne anbefaler vi deg til å ta kontakt med oss. Du trenger ikke å ha uføretrygd fra NAV for å få utbetalt uførepensjon fra oss.

Dokumenter ble sendt per ordinær post frem til 2020, deretter ble det innført "digitalt førstevalg". Forsikrede ba i 2022 om endring der forsikrede måtte bekrefte digital bruk for å bruke digitale tjenester.

Forsikrede fremmet krav mot foretaket i august 2023.

Foretaket innvilget 14.9.23 løpende uførepensjon, og med virkning for terminer forfalt tre år tilbake før kravet. Tidligere forfalte terminer ble ansett foreldet.

Forsikrede har i det vesentlige anført hun hadde krav på tilleggsfrist fordi hun ikke var kjent med dekningen, og heller ikke fikk opplyst om denne. Hun kan ikke huske å ha mottatt kontoutskrifter, og mener det kan skyldes at postvesenet har hatt problemer med aktuelle husnumre i gaten forsikrede bor. Som følge av dette endret kommunen i 2021 adressen med eget gatenavn for disse husnumrene. Foretaket var uansett kjent med at forsikrede var arbeidsufør i 2008, og kravet må anses meldt da, jf. LF-2013-141948. Foretaket forsikret seg ikke om at forsikrede ikke var arbeidsufør slik avtalens § 5-1 (utmelding) forutsatte. Avgjørelse (flertallet) 2016-058 sier at forsømmelser hos arbeidsgiver ikke skal gå ut over forsikrede, og at forsikringsavtaleloven §§ 19-9 og 19-5 ikke uttømmende regulerer foretakets ansvar for arbeidsgivers forsømmelser. Det samme fremgår av avgjørelse 2016-084. Det er også vist til avgjørelse 2023-213 om eventuelt ansvar på grunnlag av uaktsomhet.

Foretaket har i det vesentlige anført at terminer forfalt mer enn 3 år før krav er foreldet etter § 18-6. Forsikrede har ikke krav på tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10 nr. 1. Hun ble ved utmelding oppfordret til å melde tilbake dersom hun ikke var fullt arbeidsfør, og fikk tilsendt fripolise og årlige oppgaver per ordinær post frem til 2020, deretter elektronisk. På tross av dette, meldte hun ikke ifra før i 2023.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om krav om etterbetaling av uførepensjon er foreldet, herunder om forsikrede har krav på tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10 nr. 1 om uvitenhet.

Det følger av fal. § 18-6 annet ledd første punktum at krav på pensjons- eller livrenteforsikring "foreldes etter 10 år fra den dag da det siste gang ble utbetalt en termin". Videre følger det av bestemmelsens tredje punktum at "Krav på forfalte terminer foreldes dessuten 3 år fra forfall."

I aktuelle sak har ikke foretaket anført fristen i annet ledd første punktum, og det er da fristen på 3 år i siste punktum som skal vurderes.

Henvisningen i fal. § 18-6 fjerde ledd innebærer at foreldelsesfristen avbrytes ved skritt som nevnt i foreldelsesloven §§ 14 - 19. I dette tilfellet er det rettslige skritt som søksmål eller klage til Finansklagenemnda som er relevante, jf. foreldelsesloven § 14 og § 16 nr. 2. Reglene må suppleres med fal. § 18-6 tredje ledd om foreldelsesvarsel. Når foretaket ikke sendte slikt varsel, regnes fristen fra kravet ble meldt til foretaket.

Det fulgte av forsikringsbevis og -vilkår at forsikrede hadde krav på uførepensjon og betalingsfritak fra 12 måneder etter at hun ble sykmeldt i oktober 2007. Forsikringstilfellet inntraff derfor i oktober 2008. Forsikrede meldte krav i august 2023. Terminer som forfalt mer enn 3 år før dette var derfor foreldet.

Forsikrede har anført at hun ikke mottok informasjon om dekningen eller om rettigheter, og derfor har krav på tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10.

Spørsmålet blir etter dette om tilleggsfristen i foreldelsesloven § 10 nr. 1 jf. fal. § 18-6 fjerde ledd kommer til anvendelse. Bestemmelsen fastsetter at foreldelse tidligst inntreffer 1 år fra den dagen da "fordringshaveren fikk eller burde skaffet seg" nødvendig kunnskap om fordringen eller skyldneren. Fristen kan anvendes i tillegg til forsikringsavtalelovens foreldelsesfrist på tre år. Dette forutsetter et kvalifisert kunnskapskrav, nemlig at vedkommende må ha manglet "nødvendig" kunnskap om fordringen eller skyldneren.

Bestemmelsen innebærer at det ved slik unnskyldelig uvitenhet kan gis en tilleggsfrist. I praksis skal det mye til før slik uvitenhet anses unnskyldelig, jf. 2019-676.

Forsikrede fikk tilsendt fripolise og senere årlige rapporter, der det klart fremgikk at forsikrede hadde en uføredekning. Hennes uvitenhet om dekningen var da ikke unnskyldelig i slik grad at den ga rett til utsatt friststart.

Det bemerkes at forsikredes anførsel om at det har vært problemer med posten og at det derfor er endret gateadresse, og at hun derfor ikke mottok noen av brevene fra 2009 til 2022 er så lite sannsynlig at det etter nemndas vurdering ikke kan legges til grunn.

I fripolisebeviset var det om uføredekningen opplyst:

Uførepensjon etter 12 mndr karens til fylte 67 år kr. 18246

For mer detaljert informasjon viser vi til tidligere mottatte vilkår.

I vilkårene fremgikk at:

Dersom pensjonsordningen omfatter uførepensjon, inntreffer retten til denne når medlemmets arbeidsdyktighet på grunn av sykdom, skade eller lyte har vært nedsatt med minst 20 % i et sammenhengende tidsrom av mer enn 12 måneder (jf. likevel LOF § 6-1). Stanser utbetaling av sykepenger eller attføringspenger forut for dette, utbetales uførepensjon fra samme tidspunkt, forutsatt at hensiktsmessig attføring har vært prøvd. Utbetales det attføringspenger/ rehabiliteringspenger mer enn 12 måneder etter at inntektsevnen ble redusert, utbetales uførepensjon først fra det tidspunkt utbetaling av attføringspenger/rehabiliteringspenger stanser (jf. LOF § 6-1).

Uførepensjon fra pensjonsordningen i attførings- og rehabiliteringsperioden overføres til premiefondet.

Ut fra ordlyden synes ikke forsikrede å ha hatt krav på uførepensjon så lenge hun mottok attføringspenger (senere arbeidsavklaringspenger). Selv om midlene da ble overført til premiefondet, kan det reises spørsmål om vilkårene her var så uklare at forsikredes uvitenhet om dekningen var så unnskyldelig at forsikrede hadde rett til tilleggsfrist. At det gjaldt noe annet for forsikredes fripolise kan etter nemndas syn ikke tillegges vekt så lenge forsikrede ikke mottok nye vilkår der dette fremgikk.

Det er i alle tilfelle ikke nødvendig å ta stilling til dette, idet forsikrede ble innvilget uførepensjon fra juni 2014, og etter ordlyden i vilkårene da fikk rett til uførepensjon fra foretaket.

Informasjonen ga derfor ikke grunnlag for slik uvitenhet som ga rett til tilleggsfrist etter juni 2014. Nemnda viser i denne sammenheng også til at forsikringsbevis og formuleringen i kontoutskriften for 2019 ga klar oppfordring til å undersøke med foretaket.

Det er etter nemndas syn ikke grunnlag for å gi tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10 nr. 1.

Forsikrede har videre anført at arbeidsgiver var kjent med forsikredes uførhet, og at foretaket må identifiseres med denne kunnskapen.

Under henvisning til HR-2014-2470-A, som er fulgt opp i senere praksis, finner nemnda at anførselen ikke kan føre frem.

I HR-2014-2470-A fikk en tidligere ansatt i et helseforetak ikke medhold i krav på uførepensjon under den kollektive forsikringen hos arbeidsgiverens forsikringsselskap, ut over kravet for de siste tre år før kravet ble meldt til selskapet, jf. foreldelsesbestemmelsen i fal. § 18-6. Arbeidstakeren hadde ikke vært klar over at hun hadde rett til pensjon fra selskapet, men arbeidsgiveren kjente til hennes helsetilstand og til at hun kunne ha et krav under forsikringen. Høyesteretts flertall på tre dommere kom til at dette ikke var tilstrekkelig til at kravet kunne anses for meldt til forsikringstakeren etter fal. § 19-9 jf. § 18-6, idet det ikke var meldt noe som innholdsmessig var et krav. Det var heller ikke grunnlag for å fortolke bestemmelsene utvidende slik at de etablerte en aktivitetsplikt for forsikringstaker som ble kjent med at en forsikret kunne ha et krav.

Forsikrede har videre vist til at foretaket etter § 5-1 "Utmelding" i avtalen hadde plikt, og vist til avgjørelse 2016-058 og 2016-084. Fra avtalen hitsettes:

Dersom pensjonsordningen omfatter uførepensjon eller premiefritak, skal foretaket, sammen med melding om utredelse, sende Vital en erklæring om medlemmets arbeidsdyktighet.

Avgjørelsene 2016-058 og 2016-084 gjelder manglende rapportering/underrapportering av lønns-/pensjonsgrunnlag. Dette er typisk et forhold den enkelte forsikrede har liten eller ingen innflytelse på, og som hen har liten mulighet til å påvirke.

I aktuelle sak fikk forsikrede melding om utmelding med oppfordring til å melde fra dersom hun ikke var fullt arbeidsfør. Hun fikk videre tilsendt fripolise og senere årlige utskrifter der det fremgikk at hun var omfattet av en uføredekning. Begrunnelsen for å legge risikoen for arbeidsgivers eventuelle informasjonssvikt er derfor langt svakere enn de tilfelle forsikrede ikke har, eller har svært begrensede muligheter til selv å avdekke feil og å avbøte disse.

Forsikrede ble gjort oppmerksom på at foretaket la til grunn at hun var fullt arbeidsfør, men unnlot å melde fra til tross for oppfordring om dette. Hun fikk årlig informasjon der det fremgikk at hun hadde en uføredekning. I denne situasjonen finner nemnda at arbeidsgivers eventuelle feil/unnlatelse av å følge opp forpliktelsen etter § 5-1 i avtalen ikke gir grunnlag for ansvar for foretaket. Ansvar på grunnlag av uaktsomhet fra foretakets side er også vurdert, men er etter nemndas syn heller ikke aktuelt i saken.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Mallings (leder), Tonje Giertsen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).